

Smutné výročí naší okupace.

Šest let právě uplynulo od jedné z nejtragičtějších událostí novodobých dějin českého a slovenského národa. Tomuto výročí je věnována celá vnitropolitická část tohoto pořadu "K vnitropolitickým událostem". Připravil ji a u mikrofonu je Karel Jezdinský. Uslyšíte nejdříve úvahu Josefa Jedličky o pokusu v krátké paměti národa a pak také obsáhlé výřsky ze světového tisku, z úvodníků a komentářů jež dosvědčují, že československá tragédie je v živé paměti a že se nezapomíná. Svědectví o to významější, že režimní tisk v Československu si ve středu nedovolil připomenout ani zmlouku, že režimní tisk v Československu si ve středu nedovolil připomenout ani zmlouku byt třeba na nynější režim oslavnou. A budeme vás také stručně informovat o protestních akcích, které nyní u příležitosti výročí okupace probíhají nyní v demokratickém světě. Snad není třeba podrobně rekapitulovat onu dramatickou noc z na 21.srpen před šesti lety. Že

Pět minut před druhou hodinou po půl noci vysílal československý rozhlas prohlášení předsednictva ÚV KSČ. Náhodní posluchači mohli slyšet jen jeho část. Vysílání bylo prerušeno a obnoveno až o půl páté ráno, ale zpráva, že 20.srpná kolem 11 hodiny večer překročila vojska pěti zemí Varšavského paktu československé státní hranice se rozletěla celou republikou. Ostatně některé kraje už tvrdě prožívaly okupační skutečnost a na-d hlavních městech zlověstně hučely antonovy svázející stále nové a nové jednotky okupantů. A v časných ranních hodinách viděla Praha i jejíci tvaře.

Představitelé státních orgánů stačili jednoznačně sdělit veřejnosti, že se jedná o čin, který je naprosto v rozporu se všemi zásadami mezinárodního práva, že okupační vojska k nám přišla nikým nepozvána, bez vědomí prezidenta republiky, vlády, parlamentu a ÚV KSČ. Tím byly předem paralyzovány, lži rozšiřované v tutéž dobu sovětskou tiskovou kanceláří, v letácích okupačních vojsk a především pak jejich východoněmeckou vysílačnou Vltava, že totiž tito okupanti přišli na pozvání jakýchsi ústavních činitelů, na pomoc proti t.zv. kontrarevoluci. Snad první hlavní akce okupačních vojsk byla sama o sobě výsměchem tomu to tvrzení. Byla namířena proti budově předsednictva ÚV KSČ a jiných významných orgánů tehdejší státní moci na oř. ministerstva vnitra.

Hlavní představitelé obrodného hnutí Dubček, Širovkový, Krágel a Černí byli za ponižujících a drastických podmínek zatčeni a zavlčeni do Sovětského svazu. Ministři české vlády se sešli v úkrytu a znovu odsoudili okupaci. Současně také byl na druhý den svolán XIV. sjezd strany. Sovětská okupační vojska obsadila ~~xxxxxxx~~ rozhlasovou a televizní budovu, ale hlavní sdělovací prostředky i nadále informovaly obyvatelstvo z náhradních pracovišť. A celá republika dávala najevo svoje opovržení a svůj protest.

V Praze se sovětské tanky doslova prodlíraly ulicemi plnými lidí, kteří jim bránili v postupu a kteří unisimo skandovali "fašisté jděte domů". A okupanti neváhali použít i zbraní. Stopy jejich hanebného posláni se vryly do budov národního Musea, rozhlasu a jiných budov. Z Vinohradské třídy šlehaly plameny byli první mrtví a první ranění.

Celý svobodný svět prožíval tuto tragedii s námi. Ze všech koutů světa zazníval mohutný hlasitý protest jak dosvědčuje i letošní výročí, který neustále a který má stále svou platnost. Nikoliv, nelze zaponemout na tento den, připomínají si ho miliony pamětníků a právě díky jim si ho budou připomínat příští generace.

Ten dnešní rádobý normalizační režim by ho rád z lidských srdcí vymazal a to přesto či právě proto, že jen a jen díky jim se bude přenášet z pokolení na pokolení. A nemůžeme již snazat tak by rád alespoň překrčtil jeho smysl a ho alespoň zbavil té jeho černé podlosti a zrady. To může však ještě méně neb podlest, zrada a krutost jsou jeho nejvlastnějším obsahem. A na tom nemohle n změnit ani uplynulých šest roků.

U mikrofonu je teď spisovatel Josef J e d l i č k a:

I ten nejprostší člověk aniž o tom příliš spekuluje chápe spontánně svou vlastní existenci jako dlouhý proces řetězu příčin a následků. To staví český a slovenský režim každoročně, když se přiblíží výročí číslupěce před nadmíru složitý úkol, jak vypreparovat na jedné straně jak vypreparovat na jedné straně emotivně silný a určující kolektivní zážitek a při tom na druhé straně zachovat zdání, že existence režimu je souvislá, logická, důsledná to jest vskutku dějinná.

Ale ustalující silou dějin je paměť. "Abychom mohli existovat," říká jeden ze zakladatelů kybernetiky, Norbert W i e n e r, "musíme se podílet na nepřetržitém proudu vlivů vnějšího světa a působit na tento svět v němž jsme jen pouhým přechodným stadiem". "Řečeno obrazně reagovat na to co se děje ve světě znamená podílet se na neustálém rozvoji poznatků a jeho narušené výměně".

Jak jsme toho denně svědky sama existence totalitního režimu stojí a padá z jeho schopnosti nikoliv přiměřeně reagovat na to co se ve světě děje, ale z jeho schopnosti veřejné mínění a poznání manipulovat. Protože psk obsahem totalitního režimu není, ať o sobě tvrdí cokoliv, žádný definovatelný cíl jimiž by mohl být měřen jeho skutky a názory, ale moc sama o sobě, jeho pravidelné politické metody jsou proměnlivé, z jeho názory a stanoviska odrážejí pouze potřebu chvíle. Program, který vyhláší v určitém okamžiku článkem v řetězu postupných kroků, ale propagandistické heslo, které slouží právě pro tuto chvíli je každáto prostředek k upevnění moci. Proto musí takový režim a zvláště ve chvílích kdy nějaký podnět oživuje vzpomínku i lhat i předstírat svou plynulou neporušenost. Aby se mu to však mohlo alespoň zčásti podařit musí radikálně a nejednou násilně zasáhnout do parťového systému společenské struktury.

Nestačí jak se říká vytýčovat společenské směrnice, ale je třeba oslabit společenskou paměť v nejširším rozsahu. Znamená zabránit tomu, aby čerstvá informace mohla být porovnána s informací skladovanou. Odstranit důkazy pro to, že dnešní tvrzení je v rozporu s tvrzením včerejším. Mnoho a právem se poukazovalo na to, že dnešní československý režim zavedl tvrdou cenzurní praxi. Dal na index desítky knih a publikací, které tvoří základní fond standartní světové kultury.

Přihlédneme-li však blíže a pokusíme se objektivně co vlastně oni ochránci ideologické ryzosti stráží před zvědavými zraky občana jako své největší tajemství zjistíme že to nejsou ani skutečná čísla o stavu hospodářství a že to ani není ~~xxix~~ Masaryk, Feroutka či papežské encykliky, nýbrž ~~xxix~~ Tvorba, Nová mysl a to ne předválečné ročníky, ale čísla od lonska z minulého měsíce a dokonce nejednou i exempláře od včera či od předvírka.

Lidská paměť je slabá a klanavá zvláště jestliže není opřena o důkazový materiál. Toto totalitarismus dobře ví a naučil se využívat obrovského množství informací druhého a třetího řádu jimiž se vyznačuje dnešní společnost. Totalitarismus v tomto případě německý nacismus byl snad nepřeslitelný v ~~xxxx~~ bez onoho masového měřítka jakou ho prezentovalx tisk a rozhlas a který právě umožňoval naplnit onu gobellsovskou devizu o lži, která stokrát opak věna se stává pravdou. nepřetržitý tok nových informací rozkládá občanovu mysl, podřívá jeho důvěru k informaci vůbec i jeho sebedůvěru zde zapamatovaná informace je platná.

Jsme už dnes po pouhých šesti letech v situaci, kdy v naší společnosti x byly pečlivě vytrženy všechny dokumenty o realitě pražského jara, srpnové okupace i posrpnového odporu. Snad většina z nás ještě nezačala pochybovat o realitě svého vlastního zážitku, ale neztrácí už naše zkušenost ostré obrysy? Jsme stále ještě sto přinést dostatečně přesvědčující důkaz, když někdo zapochybuje a nemusí to být ani ze zlé vůle o pravdivosti některého našeho tvrzení?

Zajisté, že člověk žije především v přítomnosti a svůj zrak napíná do budoucnosti. Je však zároveň i místem průchodným v němž se zažitá minulost přeformovává ve smyslný a rozumný společenský projev. Bez smyslu a budiž to řečeno právě dnes, kdy vzpomínka dosud živá by mohla člověka svést k pathetickému výroku vracet se věčně do ~~xxxx~~ minulosti a soustředit veškerou svoji pozornost na poměrně krátké období třeba i to byla situace příkladná, dějinná chvíle nad jiné osudová. Je-li však opravdu paměť jak dovozuje Wiener podstatnou podmínkou lidské existence asi právě v této chvíli, kdy se staré hroty jakž takž otupily a nově se ještě nevybrousily, nesmíme za žádnou cenu sidát upřít onu evidentně autentickou zkušenost, která teprve z nás dělá plné osobnosti, pro budoucnost potenciální plnohodnotné občany.

řes všechny zásahy a zákroky je dnes ještě čas všude doslova na ulici
hmatatelné doklady o tom, že jsme chtěli být svobodni, že jsme nějaký čas
svobodni byli a že jsme svůj boj za svobodu vedli čestnými a čistými
způsobem. Nemůžeme patrně v této chvíli udělat prozatím nic rozumnějšího než nenechat
tyto doklady zcela zaniknout, nechat je upadnout v pochybnost. Jde o to, abychom
se nešli zaskočit a uchovali paměťový systém společnosti nezávisle na veřej-
ných institucích.

Šesté výročí okupace Československa připomněli četné zahraniční listy, de-
níky a časopisy. Seznámíme vás nyní ve stručném přehledu s těmito ohlasy.

Bývalý ústřední ředitel Československé televize Jiří P e l i k á n, kte-
rý žije v exilu v Itálii připoměl šesté výročí sovětské invaze v článku, který
otiskl nezávislý milánský list. Vyjímáme z něho:

Jsou dny, které zanechávají stopu na jednotlivci na celém národu či ze-
mi více než cela desetiletí. Jsou dny, které nemohou být zapomenuty i kdybych-
om se o to pokoušeli. Pro nás Čechy a Slovák, je takovým dnem 21. srpna 1968 a
noc, která mu předcházela.

Pelikán píše, že vždy odmítal hovořit o dně invaze, protože je to jako o
evírání ran, které se dosud nezahejily avšak dodává:

Přišel ale snad okamžik pro nás, kteří jsme byli svědky oněch událostí,
pro ty z nás, kteří mohou hovořit zatímco většina Čechů a Slováků je odsouzena
k mlčení, abychom řekli jak se to stalo. Protože ti, kteří 20. srpna 1968 spá-
chali zločin pašlapání naději našeho národa chtějí aby se na to zapomělo mu-
síme o tom stále a stále hovořit.

Pelikán končí těmito slovy; datovanými 15. srpna 1974:

Jak to přijde. Političti vězňové jsou propouštěni na svobodu, exulanti se
mohou navracet - v Lisabonu a v Athénách. Nikoliv však v Praze.

To byly citáty z článku Jiřího Pelikána v italském deníku Il Giornale.

V americkém deníku "Christian Science Monitor" popisuje přímo z Francie cel-
kovou atmosféru šestého výročí invaze Erik Born.

Franci vzpomínají s hořkostí jen v soukromí. Tvrdí bojovníci na obou stran-
ách ještě hovoří o reformním období. Na jedné straně neusmíření stoupenci libe-
rálního komunistického vůdce Alexandra Dubčeka zejména mezi intelektuály, na dru-
hé straně stoupenci tvrdé linie v současném vedení, kteří stále znemožňují jak-
koliv skutečné politické usmíření. Pak je většina lidí jejichž zájmy se sou-
střeďují na nesporně větší množství spotřebního zboží, politicky jsou však je-
nom pozorvateli. Hlavní zájmy prostých lidí dokumentují dav, které obléhají
dobře zásobené obchody a kteří masově opouštějí města každý pátek, kdy se stě-
hují na venkov. Režimní úředníci nechtějí hovořit o politické apatii, široký
nezájem či nazvěte to jakkoliv je patrný dost i přes soustředěnou ideologickou
kampan, která má zapojit masy do vládních akcí a cílů. Kampan nezahrnuje jen š-
kolství a výchovu, ale hlavně sdělovací prostředky, společenské vědy, kde násle-
dování sovětských vzorů je nezbytnou podmínkou a také lékařská povolání, kdy
doktoři bez ohledu na věk se musí účastnit marxistického školení. Je však obtí-
žné zjistit jakýkoliv významější úspěch této akce. Totéž se týká umělecké oblas-
ti, kde neplodnost let po r. 1968 se přiznává a kde se provádí pokus uchlého-
lit aspoň některé spisovatele. Šéfredaktor "Tvorby" Jiří Hájek začíná tvrdit,
že atmosféra se začíná měnit a že první vlaštovky jsou zde. Uvedl počet nedávno
vyšlých knih a jednu divadelní hru jako úspěšné příklady angažované literatury.
Nejlepší byly knihy pro děti napsané starými, dětskými a spíš nepolitickými au-
tory.

Reportér dále píše, že výzvy režimu k intelektuální podpoře se nesetkává-
jí s ohlase, protože jsou vedeny v rámci politických omezení a trvajícím nepre-
telstvím vůči nadaným umělcům Dubčekovy doby. Možno charakterizovat současnou si-
tuaci jako cosi mezi uvolněním na nízké úrovni a trvajícím ideologickou tvrdostí.
Takovou rovnováhu zavedl Gustáv Husák, který se dostal k moci před pěti lety.
Jeho úkolem bylo obnovit stranickou autoritu napřísně odtudovské šovně schvá-
lené linie a dostat do pohybu rozvrácené hospodářství. V obou případech trochu
uspěl. Má stále ruskou podporu a poněkud zatlačil stoupence tvrdé linie. Od r.
1972 nebyly žádné další monstrprocesy. Většina ze 46 odsouzených odpůrců si již
odseděla své tresty a byla propuštěna. Aby zlepšil československou pověst v za-
hraníci Husák se snažil o otevření směrem na Západ, zejména prostřednictvím su-

Louvy se západním Německem a dohody se Spojenými státy, která řeší staré národní problémy a otevírá dveře ke kulturní výměně. Ale Československo má předbou ještě dlouhou cestu než docílí kontrolovanou toleranci a než v něm bude žná seriózní spolupráce nestraničů ve veřejných věcech jaká se prosazuje v Italsku pod kádárovým vedením. Jedině po delším období stability Husákova stylu za současného zmiřování napětí mezi Západem a Východem bude pohyb směrem k usmíření alespoň pravděpodobný.

Zvláštní článek věnuje šestému výročí okupace Československa středeční vydání nezávislého pařížského deníku "L'Ňnde". Čteme v něm:

Předš rokem při pátém výročí invaze řada západních komunistů doufala, že bude moci zařít t.zv. kádárizace Husákova režimu. Nic z toho se nesplnilo. Právě naopak. Na rozdíl od toho co se stalo v Italsku v r. 1956, zkompromitovaný režim znovu uvedl k moci lidi zkompromitované před r. 1968. Za administrativní mocí, která spočívá téměř výhradně na policii se vytvořilo politické vakuum. Vzhledem k tomuto faktu vláda se obává, že by každé uvolnění, každá sebemenší změna mohla vyústit v krizi.

"L'Ňnde" připomíná, že Husákovi se nikdy nepodařilo získat si u Čechů oblibu jakou měl Alexandr Dubček. Francouzský deník uzavírá:

Je obtížné vidět nějakou možnost "kádárizace", národního usmíření založeného na snášenlivosti. Prostřednost Husákova okolí, je zajiště zárukou stability, ale skrývá v sobě také nebezpečí, není totiž jisté zda budou brány v úvahu reality zvláště ty které jsou nepřijemné.

A teď dvě poznámky z jiného pařížského listu "Combat" a první nese název "Císařský řez ve východní Evropě".

Šest let po vpádu do Prahy a po zardoušení Dubčekova pokusu vytvořit z Československa socialismus s lidskou tváří připouští i ti, kteří viděli v retrovražedné expedici katastrofu, která může zdiskreditovat marxismus-leninismus v očích nejlepších přátel. Resignovaně i když s lítostí, že podnik Brežněva a Khruščova byl jen nevyhnutelné šlápnutí na prsty řízené státními zájmy a vůlí přežít.

Druhá poznámka z deníku "Combat" má titulky : "Praha - zapomeňte na svobodu". Překládáme:

Už je tomu šest let, v roce portugalského jara a athénské léta svět by dal raději přednost tomu, aby si nemusel připomínat výročí invaze do Československa. Ale je nutno, aby každý rok přišli na 20. srpen pro to, aby si připomněli, že kdosi ve východní Evropě žije na okraji historie národ, který už poznal tolik utrpení ve svých dějinách. Policejní režim, fízlové, čistky - to je arzenál prostředků, kterých se používá. Po několika letech se s jejich pomocí dosáhlo toho, že Československo ztratilo svých nejlepších spásovatelů, vědců a umělců. Dokonce i popel Jana Palacha, který se upálil v r. 1969 zmizel. To je normalizace o kterou usiluje Gustáv Husák, generální tajemník KS.

Pravda, vedoucí pražského režimu dosáhli pokroku v objemu národního dýchodu, otevřeli zemi pro import spotřebního zboží. Každý rok na jaře má brněnský veletrh za úkol upozornit na návrat Československa do světového obchodního proudu. Spotřební společnost to je posvátný princip o jehož návrat usilují Husákové Jakašové a Biřákové. Jako by mohli Českoslováci zapomenout v nákupní horečce, třeba jen jediný den, že před šesti lety shasle jejich svoboda.

A podle italského tisku. Nezávislý turínský deník "La Stampa" v úvodníku píše: Minulo šest let od sovětské invaze do Československa, která násilně udělala konec dosud jedinému vážnému pokusu o liberalizaci komunismu. Těchto šest let je také poznamenáno tvrdostí s jakou moskevská vláda kontroluje členské zemi vojensko-politického bloku vytvořeného Stalinem. Totalitní konformita se sovětským vzrorem se dnes stále ještě vnucuje všem at v oblasti politiky, hospodářství nebo kultury. Úchytky se nedovolují a deník "La Stampa" dodává:

Ovšem po šesti letech tragického zakončení pražského jara ještě z daleka nekončí měření politických, společenských a strategických sil mezi tvrdým sovětským systémem a mnohotvárným složitým spojenectvím států a společenství, které představují Západ.

Deník italské socialistické strany "Avanti" píše: Je tomu šest let ode dne kdy sovětské tanky svrhly legální vládu souduha Dubčka a udělaly brutální konec experimentu s lidskou tváří jež vzbuzoval tolik nadějí ve světě. Od té doby se v

Staré
má před
něm bude
v ta

Československu nezměnilo skorem nic. Zatím co národ nespolupracuje, Husák jako vnučené vlády vykonává dál svou moc a usiluje tvrdošíjně zatím o marný cíl, aby země kvůli zvyšování životní úrovně zapomenula na to, že ztratila svou svobodu. "Avanti" pak pokračuje:

V politické surovosti Prahy se ostatně odráží politická situace zemí východní Evropy. Je to skorem anachronistické v dnešním světě v němž vše se mění o překot a dokonce to odporuje situaci v hlavních zemích Západu, kde došlo ke značnému přeskupení vedoucích sil.

Katolicky orientovaný milánský deník "Avenire" vzpomíná šestiletého výročí invaze a píše: Stali jsme se tehdy svědky a téměř vlastními očím nevěřícími diváky, kteří museli přihlížet jak se brutálně bojí jeden z nejušlechtilejších pokusů poslední doby - experiment se socialismem s lidskou tváří. Husák selhal, alespoň doosud nedosáhl toho co označil za svůj cíl, když se ujímal moci t.j. obnovení důvěry mezi vládou a lidem. Československý kádár neuspěl závěrem říká milánský deník "Avenire".

Deník italských nezávislých komunistů "Il Manifesto" k výročí sovětské invaze uvádí: V sovětském bloku pomalu dozrávají zájmy, které nebude možno navždy znehybnit. Tyto vnitřní procesy se budou násobit i vzhledem ke krizi ve světové ekonomice. Nyní je uklidňující vidět, že uvedení těchto společností do pohybu se bude méně podobat vědomému politickému procesu, spíše však pomalému taní jako, když ledy na Něvě pukají a pomalu plynou do moře s brutalitou nekontrolovaného přírodního jevu.

Dlouhý článek k výročí okupace nepsala pro vlivný západoněmecký list "Frankfurter Allgemeine Zeitung" Angela Nackenová. Na tomto místě alespoň dvě ukázky. Článek začíná těmito slovy:

V Československu se už čas nepočítá podle výročí 21. srpna, kdy před šesti lety vstoupila do země vojska Varšavské smlouvy, aby násilím zakončila reformní hnutí pražského jara. Od té doby jsou pro posouzení situace 11.000.000 Čechů a Slováků příznačné pojmy rezignace a stagnace. Pojmy, které vznikly s následnou konsolidací politických poměrů. Z Prahy dnes nevychází žádné podněty na které by bylo možno jinde reagovat. Také interně se už strana a vláda přestala pokoušet udělat dojem jak to činila z počátku, že Dubčekovi nástupci budou ve svém programu dále rozvíjet pozitivní stránky reformy.

Srpen 1968 zapltila tvrdě jen asi 2% obyvatelstva. I po šesti letech navzdory ujištění generálního tajemníka strany Husáka je jejich chování za oněch dnů pokládáno za dědičný hřích. Dokud stranické vedení odmítá dohodu, zůstane propast, která v tomto roce v lidu vznikla otevřená. Dokud ji strana nebude chtít překlenout a nic nato neukazuje, zůstává po 21. srpnu stále hluboká rána která odčerpává síly. Šest let nestačilo k tomu, aby se rány zahojily. Jak dlouho chce Gustáv Husák, který chtěl kdysi být československým kádárem, oddalovat smír? Tato otázka zůstává při šestém výročí bez odpovědi.

Britský týdeník "Daily Telegraph" uveřejnil výzvu československých exulantů v londýně adresovanou britským občanům. Praví se v ní že, českoslovenští demokratičtí exulanti ve Spojeném království a ve svobodném světě protestují proti trvající okupaci naší země a proti jejímu nelibostnému vyčišťování sovětskou koloniální správou. Výzva připomíná, že Sovětský svaz jako člen OSN kládne požadavky všech 30 článků o lidských právech.

A ze zahraničního tisku se zmíníme ještě o komentáři, který k výročí okupace ve středu věnoval i hlavní albánský list "Zeri i popullit". Invazi označuj za ~~xxxxxxx~~ barbarskou agresi a jeden z nejtemnějších činů v mezinárodních vztazích.

K výročí okupace se též v mnoha městech západního světa koná i řada manifestací a protestních akcí. Jednou z nich je míting pořádaný ve středu v Londýně pořádaný výborem na obranu československých socialistů. Jedním z hlavních řečníků byl i českosl. student Jan Š l i n g, s, n popraveného komunisty v procesu se Slánským.

Už v minulém vydání tohoto pořadu jsme vás informovali o akcích mezinárodní organizace Amnesty International, jejíž jednotlivé sekce požadují propuštění politických vězňů v Československu. Západoněmecká sekce odevzdala podobnou petici v Bonnu na Československé velvyslanectví, které ji však odmítlo přijmout.

petici podepsalo téměř 20.000 osob mezi nimi i marxistický filosof Ernst Bloch. Prof. Srei předseda mezinárodní sekce pro Československo, řekl, že přímým úmyslem bylo zaslat petici do Prahy, která by tam však pravděpodobně zmizela ze stopy. Důležité je, dodal, že bude zveřejněna. Text petice byl přečten před budovou Československého velvyslanectví v Bonnu, kde se zároveň konala demonstrace proti trvající okupaci Československa při níž byly veřejnosti rozdávány taky. Demonstrace se zúčastnili mimo jiné i studenti z Bonnu a Heidelbergu a slovenskí studenti-exulanti z Frankfurtu.

Protestní shromáždění a akce probíhaly i v jiných zemích západního světa, mezi nimi i tradiční manifestace v Curychu. Také se bude konat velká manifestace v záp. Berlíně. O těch manifestacích vás budeme pravidelně informovat. Ten dnešní výčet pro ilustraci, že svět nezapoměl a že naše věc žije.

Ota F i l i p v televizi NSR.

Druhý program televize NSR vysílal interview se spisovatelem Otou Filipem, který minulý měsíc vycestoval se svou rodinou do NSR. Filip hovořil o opatřeních Československých úřadů proti politickým oponentům a osobám, které nebyly ochotné vyjádřit svoji loyaltitu nynějšímu režimu. Ota Filip vyjádřil názor, že i předsedání nynějších pokusů na mezinárodních konferencích nepřipustí Československý režim v budoucích letech svobodu tisku a informací a volnější cestování.

Včera večer byla v Bonně před Československým velvyslanectvím demonstrace. Její účastníci zdůraznili, že podporují petici organizace Amnesty International žádající propuštění 11 politických vězňů v Československu.

Jiří H o c h m a n ve Švýcarsku.

Rakouský týdeník "Wochen presse" uveřejnil interview s novinářem Jiřím Hochmanem, který se nyní léčí ve Švýcarsku. Hochman v interview vyhlásil, že se 90% lidí v Československu staví záporně k nynějšímu režimu.

Změny v B u l h a r s k é m politbyru.

Ivan A b a d ž i j e v, který minulý měsíc ztratil vysoké funkce v KS Bulharska, převzal dnes úřad bulharského velvyslance v Rumunsku. Abadžijev předložil prezidentovi Ceausescu své pověřovací listiny. Minulý měsíc ztratil funkci tajemníka ÚV a kandidáta politbyra KS Bulharska. Kromě toho došlo v bulharském politbyru k dalším dvěma změnám. Konstantin Ď a u r o v byl zbaven funkce kandidáta politbyra.

Co řekli a napsali o Československu v roce 1968.

Jako první ocitujemšvýcarského dramatika Fridricha Dürrenmatta: "Člověk se stal vzhledem k přírodě kritickým, nicméně člověk který už nestojí v přírodě, nýbrž proti přírodě, je také proti politice a ne už uvnitř politiky. Je kritický i vzhledem k ní. Kč,ž tedy říkám o této době, že je to období politických zločinů, tedy proto jenom, že už nevěřím na politické záminky, které jsou mocenským akcím podkládány. Válka proti jedné zemi a okupace jedné země už nemůže být nutností, stejně jako jí nemůže být láska k vlasti, státní zájem, věrnost straně nebo kterékoli jiné ideologii. Žádná z těchto záminek nikoho nezbavuje viny, neboť jsou to prostě zločiny a ne politické jednání. Neboť jenom svoboda ducha, kterou musíme požadovat od každého politického systému je jediným důležitým politickým faktem a jenom zkrze ní lze dospět ke kritické politice, která nedělá z státu mythologického bubáka, ale lidskou instituci. Jenom svobodný duch může donutit stát, aby se stal celostí a jako celost stavěl před své občany celostní požadavky. Svoboda ducha překračuje nepřekročitelnou hranici a musí být zřízena mezi člověkem jako individuem a státem jako institucí. Tento požadavek musíme vznést i na komunisticky řízené státy. Je to o to paradoxnější, že právě komunistický režim se pokusil teoreticky pochopit člověka ve skutečné situaci. V československém experimentu v r. 1968 jsem viděl vzor pro moderní uspořádání světa. Je tragické, že tento experiment ztroskotal. Tragické nejen pro Československo, ale i pro Evropu a budoucnost celého světa. Nicméně v Československu prohrála lidská svoboda jen jednu bitvu, ale ne celou válku. Válka proti totalitám násilí pokračuje.

Ernst
že přirozený
přechod k
demokratické
noviny

A tohle napsal francouzský filosof Jean-Paul Sartre: "Útok proti Československu považují za jistou agresi, kterou je nutno kvalifikovat jako válečný zločin ve smyslu mezinárodního práva. Intervence v Československu bude s negativními důsledky pro celý svět. Sovětský model socialismu už není déle udržitelný, protože je založen na zkorumpovaném byrokratismu. Nový kurs přijatý v Československu naopak mohl být přitažlivý pro mnoho lidí."

Dále citujeme výrok německého historika Golo Mann a, syna romanopisce Thomase Manna: "Vyslím, že by to bylo laciné chválit z bezpečného přístavu ty kteří jsou vystaveni nebezpečí a utrpení. A přece to musíme říci. Pražské jaro roku 1968 bylo historickou hodinou Čechů a Slováků, hodinou jakou už staletí nezažili. Jak nepatrně se vedle toho vyjímají události r. 1945. Tuto historickou hodinu, toto úžasné vzepětí oba národy nezradily v nejhorší chvíli, ve chvíli přepadu, ale naopak dokázaly že jsou svobodnými, hrdými a navíc ještě vtipně chytrými národy. Tento příklad bude žít v dějinách navždy."

A nyní vám ocitujeme co řekli k událostem v Československu v r. 1968 dva velcí marxističtí filosofové. Nejprve hlas, názor mezi tím již zemřelého rakouského filosofa Ernsta Fischeera: "Snad je to jen moje romantické přesvědčení, ale domnívám se, že duch svobody je nezadržitelný. Tento dech svobody prouhá i země východního bloku. Ne snad zítra či pozítří, ale jednou zcela určitě. Tento dech je silnější než ona maska moci, která padla teď nad lidskou tvář socialismu. Věřím, že v dohledné době vývoj sám donutí síly v socialistických zemích, aby se vyrovnaly s požadavky moderní průmyslové společnosti. Jsme teď svědky strachu ze svobody. A já osobně vidím v okupaci Československa útok proti programu své vlastní strany, útok proti programům všech západních demokratických komunistických stran."

K tomu názor marxistického filosofa Ernsta Blocha: "Děsivé pražské události r. 1968 nebudou nikdy zapomenuty. Stalin nebyl osobou, člověkem. Stalin je nezdolné, nezničitelné zařízení. Zařízení, které se doposud do značné míry zaměřovalo jen na Rusko. Ale řadí ještě ostřeji a znásobeněji v Československu. Jeho družkou je veliká mnohonásobná lež. Chtít zachránit marxismus v Československu znamená ti, kteří jsou obloženi tanky a prolitou krví a kteří jsou ve skutečnosti největšími nepřáteli marxismu. Kterí důvěru v marxismus před vyděšenými očima levice celého světa zničili. A tady je nutno zdůraznit, že vnitřní rozeslálost celým národem nadšeně přijatý vývoj k socialistické svobodě a demokracii vytryskl jen a jen ze socialismu v jehož rámci zůstal. Česká a slovenská inteligence působila přímo vzorně objasňováním protestu těch, kteří trpí společnou tísní. Teď tiskne jejich hrdlo ruská tlapa, přesto však jejich volání po soudnosti a zdravém rozumu se rozléhá i nadále. Díky statečnému československému lidu. Budoucnost bude jeho."

A nyní co řekl bývalý britský ministerský předseda D. Edward Heath: "Československo dalo světu tři poučení. Za Mnichova roku 1938, za pražského komunistického puče v roce 1948 a za pražského jara roku 1968. Všechny tři události jsou historické lekce tohoto století všem, kteří věří ve svobodu a důstojnost člověka. Bohužel na událostech roku 1938 nejsme my Britové bez viny. Rok 1948 byl v Československu rokem komunistické proradnosti, která ale mobilizovala okolní svět a byla příčinou vytvoření Severoatlantického společenství. Pražské jaro 1968 bylo velkou nadějí, že z této země bude sejmut stín historie a že se probudí k novému vzruchu a životu. Srpen roku 1968 však ukázal, že země zase svírá v ozbrojené pěsti nový, ale stejně mocný a veliký uchvatitel. Že je stále ještě ve světě dost velkých uchvatitelů, kteří si dokážou došlápnout na malé."

A toto je výrok německého spisovatele Günthera Grassa: "Pražské jaro 1968 dokázalo, že by se dalo uskutečnit něco jako demokratický socialismus. Srpen 1968 byl především strašným poučením pro nás, kteří se hlásíme k sociální demokracii a odmítáme jakýkoliv politický dogmatismus."

A co napsal k událostem roku 1968 v Československu italský historik Giulio Girotti: "21. srpna 1968 jsme měli skoro tělesný pocit, že se dějiny vrátili do tmy, do samoty, do bezmocnosti, do normalizace v uvozovkách. Proč? Je to osud všech ideí. Ne, nesmíme se vzdát nadějí. Přitažlivost svobody je pro moderního člověka neodolatelná. Svoboda, je země všech ideálů a projektů dějin."

Systémy, které nejsou v stavu se vypořádat s rizikem svobody, zákonitě zeje. Tanky mohou, možná, na několik let zablokovat cestu nějakého národa, ale počt dějin zastavit nemohou.

Na závěr ještě co napsal švýcarský novinář narozený v Československu Fr ncois F o r u b n y a to v týdeníku "Diese Woche": "Ústa k českému a slovenské mu národu je snad nejdůležitější a stále se vracející pocit. Za všechno, ať je toho sebezásně čeho Češi a Slovinci dosáhli a za všechno čemu zabránili děkují svému střízlivému však rozhodnému postoji. Jestliže si některý národ zaslouh, čestné místo v historii, v knize lidské slušnosti a lidské důstojnosti, pak jsou to Češi a Slovinci.

Co píše exilový časopis "L i s t y" k výročí okupace.

Šest let trval protektorát, šest let krvavá válka, šest let trvá t. zv. normalizace či konsolidace. Má se současná situace opsat titulkem "Opět Švejk? Či je v ní přece jenom zrnko naděje? A jaké naděje? To všechno jsou témata v nichž se rozepisuje pražský novinář vz novém čísle exilového časopisu "Listy". Z jeho článku vám teď citujeme:

Apatii a apolitičnost našeho člověka 1974 lze vysvětlit podle mého přes- vědčení dvěma okolnostmi. Za prvé je to následek nebývalé aktivity r. 1968, kd se i ti nejposlednější, ti nejpasivnější probudili k úžasné takřka horečnaté a tivitě, k maximální političnosti a také následek prudkého šoku jímž byl srpen a ještě větší političnosti, kterou byly poznamenány další měsíce. Kdy se stříd- lo zoufalství s novým vypětím sil, nejhrůzovější optimismus s nejčernějším pesi- mismem. Až hokejové události z konce března 1969 a bezpříkladná zákeřná zrada spojená s pádem Dubčeka a Husákovým příchodem k moci učinila konec vši politič- nosti a aktivitě. Jako nemocný, který se probíral ze smrtelné choroby s vysokým horečkami prožívá dlouhé období apatie, kdy se přizpůsobuje novým podmínkám, a tak i československý lid jež se 16 měsíců stal předmětem nadějí, plánů i zloby celého světa, nyní s pocitem křivdy, nepochopení i osamocení má dlouhé obdo- bí rekonvalescence a po euforii tehdejší doby propadl nyní pasivitě.

Za druhé je to podle mého mínění přece vliv celých dějin tohoto národa. Kdy staletí útlaku vypěstovala pocit malosti, slabosti, nesmyslnosti počínání které chce hlavou prorazit zeď. Švejk byl produktem tohoto dlouhého období. A od té doby zažil československý lid jen krátké dvacetileté období demokracie. Pak léta nacistického útlaku a potom jen tři roky svobodného demokratického vý- voje. A dále zase 20 let stalinismu. Kantor dějepisu ze hry Vratislava Blažka, který je připraven vykládat svým žákům, že Jan Hus byl židovský rabín je jen novodobou obměnou Josefa Švejka. Ani od něho, ani od jeho předchůdce nelze oče- kávat, že by se dal do beznadějně, romantizmem poznamenané vzpoury. Tím spíš, že systém proti kterému bojoval Švejk svým úředně uznaným blbstvím byl ve srovn- nání se současnými diktaturami vzorem humanity a demokracie. Neboť realisticky smýšlející Čech ví, že novodobé diktatury nelze porazit a odstranit jen nějakou konspirativní činností. Tolik se naučil z osudu sousedních národů a z osudů vl- astních, že režim policejní a stranické diktatury, neštítící se žádných prost- ředků a ~~ne~~ nezastávající se před žádným zločinem, systém monopolu po- litické moci, monopolu sdělovacích prostředků, monopolu ekonomickém, může být odstraněn buď vojenskou porážkou, jako byly režimy nacistické a fašistické, kt- erý dnes ve věku nukleárních zbraní nepřichází v úvahu. Kdyby k něčemu takovému došlo znamenalo by to i fyzický konec malého národa ve středu Evropy. A nebo a- to je také jedna alternativa vlastním rozkladem, jak tomu bylo v Praze v lednu 1968. V zemi okupované bratrskou armádou, také za okolností, že dojde k vnitř- nímu rozkladu tam, odkud tato armáda přišla. Tam je však situace tak složitá, což dokazuje i historická cesta N.S! Chruščova do Jugoslávie, kdy se hned na le- tišti omluvil za všechna příkoří způsobená oskvou jiné socialistické zemi. K této omluvě došlo v roce 1955.

21. srpen 1968 - zůstává otevřenou ranou.

Citujeme z článku Angely Neckenové v listu "Frankfurter Allgemeine Zeitu- ng". Článek přeložil Milan Schulz. Svobodná Evropa.

V Československu se už čas nepočítá podle výročí 21. srpna, kdy do země v noci vstoupila vojska Varšavské smlouvy, aby násilím zakončila reformu hnutí pražského jara.

V prosinci r. 1971 vzbudil Gustáv Husák v tomto ohledu určité naděje, když v rozhodujícím zasedání ÚV KS Československa na němž byl počátkem r. 1968 svržen první tajemník Novotný prohlásil: "Leden, nebyl žádný puč."

Toto zjištění však už dávno zmizelo v archivech, kde zdárně žloutne. Strana a vláda přešlapují v jednotném kroku na místě. Tři roky po prvním stranickém sjezdu, za Husákovy vlády po sjezdu, jehož závěry se omezily na další vnitropolitickou normalizaci, nelze ve veřejně pronášených projevech, v novinových článcích a diskuzích najít žádný náznak toho, že by se v pročištěné a několikrát převrácené straně seskupily nové síly, které by chtěly začít znovu. Skoncování s krizí z roku 1968 se protahuje.

Politická neponyblivost panuje o to snadněji, že se ani v jiných komunistických zemích nic nápadného nedeje. I pro východoevropské země bouřlivé poválečné období skončilo. NDR, Polsko, Maďarsko a se zpožděním Československo se v následních už skoro 30 letech po svém a v různé chvíli pokoušely nějak hlouběji ovlivnit vývoj ve svých zemích, poznamenaný sovětským průnikem do střední Evropy. Pokoušely se jej přebudovat v národním zájmu, zastavit, nebo i zvrátit. Na základě učiněných zkušeností jsou teď všichni chytřejší a rozumější u vědomí toho co je mocensko-politicky dáno.

Klid v Evropě jako důsledek politiky velmocenské rovnováhy, přenesení zahraničně politické aktivity na Blízký a Dálný Východ a znovu se probouzející regionalismus přinese patrně národním Východní Evropy vývoj od něhož lze očekávat setrvalý hospodářský pokrok a postupně rostoucí životní úroveň, které si budou užívat dorůstající generace narozené za komunistického systému a dovídající se o jiném politickém systému pouze z vyprávění starších a od vládnoucí propagandy. A od starších generací se sotva dá v této přechodné fázi očekávat, že by přišly s politickými požadavky, které by přinutili vládnoucí komunistické strany k ústupkům v oblasti hospodářských reform, národní nezávislosti na Sovětském svazu, svobody názorů, a ochrany občanů před zvlí státní.

Nová generace v komunistických zemích je, pokud jde o její chování a marxistické vědomí velká neznámá nejen pro KSČ. Její kritika hospodářských nedostatků, nestability pohybu a názorů a všeobecná nespokojenost neříkají vždy nic, nebo ne mnoho o ochotě těchto socialistických konsumentů nějak podstatně a bez ohledu na možná rizika něco měnit na okolnostech, na rozdíl od generace rodičů, jejíž přínášejí určité výhody a vyhlídky. Mezi československým obyvatelstvem převládá takovéto realistické hodnocení situace a možností. Lidé už se dávno přizpůsobili. A co víc. Není v lidské povaze dlouhá léta resignovat a pokoušet se znovu nabýt ztraceného včerejška. Fráze o tom, že život jde dál, platí snad pro existenci obou národů v Československu víc, než pro jednotlivé osoby.

V protikladu k tomuto pasivnímu zvládnutí minulosti mezi jednotlivými občany, jejichž dějiny nijak neoplývají hrdinou odporu, vládnoucí KS na rok 1968 ještě nezapoměla. Její nervozita s jakou reaguje na sebemenší známky opozice, prozrazuje nejistotu ke které podle všeobecného názoru není žádný důvod. Tato rozrušená nedůvěra je ~~zřetelným~~ kontrastem k politické pasivitě ovládaných. Sotva byli propuštěni první z těch, kteří byli odsouzeni v politických procesech v r. 1973 nabídlo stranické vedení ze strachu před novými opozičními hnízdy exponovaným přívržencům za reformního hnutí emigraci na Západ. Po šachovém velmistru F a c h m a n o v i, spisovateli Ctovi F i l i p o v i, dostal teď povolení k výjezdu na Západ i zástupce šéfredaktora časopisu Svazu čsl. novinářů Jiří H o c h m a n.

Po svém příjezdu Hochman prohlásil, že v Československu panuje hluboká resignace. Jiní mluvčí českosl. emigrace, kteří žijí dnes na Západě, hovoří o organizovaném odporu ve své vlasti. Ale očitá svědectví jež by je poučilo a jež jim odepřeno ~~byly~~ že během času se nejen vnější, ale i vnitřní opozice dělí na různé tábory, které třeba spolu ani nebojují. Takové roztržité způsobí někdy třeba rozdílná materiální situace. Jední si vydělávají na živobytí 8-hoď. prací v průmyslu. Jiní žijí z důchodů, nebo z honorářů za knihy, které jim vycházejí na Zápa-dě. Kontakt mezi stejně smýšlejícími opozičníky, se komplikuje nejen zeměpisně, ale i z důvodů různého politického smýšlení. Někteří bez ohledu na politické reality stále ještě visí na myšlenkách pražského jara. Jiní zastávají názor, že je nemožné oněch cílů dosáhnout. A další zase odpovídají na požádání z r. 1968 prostým odvrátením od jakékoliv politiky, jiné zklamání přivádí ke změně názoru, další k extrémní pravici. Kromě toho existuje skupina těch, kteří jako bezvýhradní stoupcí komunistického panství 50-let kladou otázku viny a mají za to, že se má být zticha obraceli-li se mechanismy, kterým kdysi oni

sami pomohli do sedla proti jejich osobě.

(pozice v Československu a i pokud jde o jejich mluvčí v zahraničí se s několika málo výjimkami odehrává mezi kdysi vedoucími a prominentními členy KS. Ti ovšem představují jen nepatrné procento obyvatelstva. Pro většinu Čechů a Slováků byli události roku 1968 jen mezihra. Tato většina byla už od roku 1948 z politického života země vyloučena. Reformní hnutí z roku 1968 překládala nejprve za vnitřní záležitost vládnoucích komunistů a očekávala co bude. Až sovětský vpád zmobilizoval národní city a ustavil jednotu svládnoucí vrstvou. Pro ty, kteří stáli pořád stranou, neznamenal další vývoj žádnou změnu.

XXXXXXXXXXXX